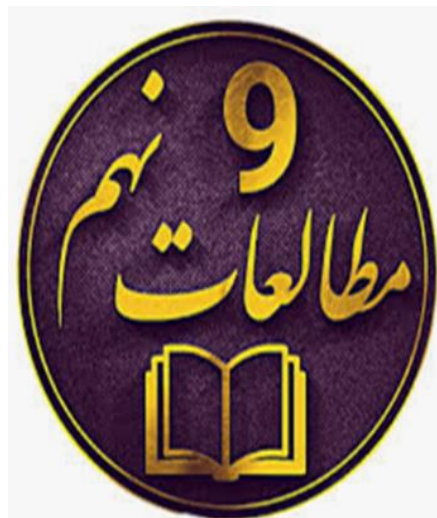

آسیاب گبری از مکانهای تاریخی استان لرستان

پروانه قلی پور

دبیر مطالعات ناحیه ۲ خرم آباد

استان لرستان

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰

درس ۸ (بی عدالتی و نابرابری در جهان)

در سنامه، پاسخ فعالیت ها، نمونه سؤال

درس ۸

نابرابری جهانی یعنی تفاوت بین مردم از نظر: ثروت و درآمد، کیفیت زندگی و دسترسی به مسکن مناسب، آموزش، بهداشت، اشتغال، گذران اوقات فراغت، و نظایر آن.

عوامل موثر در شکل گیری نابرابری در جهان

عوامل خارجی:

غارت و اشغال نظامی کشورها؛
دخالت در امور داخلی کشورها؛
جلوگیری از استقلال سیاسی و
اقتصادی کشورها.

عوامل داخلی:

وابستگی به بیگانگان؛
فرهنگ ها و عادات غلط؛
نبود مدیریت؛
نبود وحدت و مشارکت؛
غفلت از ظرفیت های داخلی.

عامل اقتصادی و عناصری چون میزان تولید، درآمد، اشتغال، هویت، عزت، امنیت، آزادی، احساس شادی و رضایت از زندگی می تواند بر **کیفیت زندگی** افراد جامعه اثر بگذارد.

شاخص توسعه انسانی ترکیبی است از سه معیار:

اقتصادی، بهداشتی و فرهنگی

برای سنجیدن موفقیت در هر کشور.

برای پی بردن به شاخص توسعه انسانی موارد زیر اندازه گیری می شود:
درآمد و رفاه، امید به زندگی یا متوسط طول عمر، سواد و آموزش

الف) میزان درآمد و رفاه

جنبه اقتصادی دارد و به معنای **سطح مطلوب زندگی و رفاه اجتماعی** است. عواملی چون: درآمد کافی، شغل مناسب، قدرت خرید افراد و میزان دسترسی آن ها به کالاها و خدمات مورد نیاز مثل مسکن، پوشاک، غذا، آموزش، تفریح و فراغت و وسایل زندگی مناسب از معیارهای سنجش میزان درآمد و رفاه می باشد.

مالکیت **۸۰ درصد** درآمد جهان در دست **۲۰ درصد** از ساکنان آن است.

سوریه و عراق به دلیل بحران های سیاسی و جنگ، رشد اقتصادی **مطلوبی** ندارند.

ب) امید به زندگی یا متوسط طول عمر

امید به زندگی یا متوسط طول عمر یعنی **تعداد سال هایی** که انتظار می رود **کودکی** که به دنیا آمده است، **عمر** کند و زنده بماند.

میزان طول عمر یا امید به زندگی نشان دهنده وضعیت سلامت و بهداشت جامعه است.

زندگی در محیطی پاک و بدون آلودگی، دسترسی به غذای کافی و آب سالم و در صورت بیمار شدن، استفاده از امکانات درمانی و پزشکی پیشرفته، نشان دهنده **میزان طول عمر بالاست**.
عدم دسترسی مردم به غذای کافی یا آب آشامیدنی سالم و کمبود پزشک و دارو و امکانات پزشکی، نشان دهنده **میزان طول عمر پایین است**.

ج) سواد و آموزش:

برای پی بردن به وضع آموزش در کشورها معیارهای مختلفی از جمله میزان باسوادی بزرگسالان، میانگین سال های تحصیل در یک کشور و تعداد معلم به ازای دانش آموز را در نظر می گیرند و بررسی می کنند.

منظور از **میانگین سال های تحصیل**، متوسط **تعداد سال هایی** است که **دانش آموزان** یک کشور در **مدرسه** حضور پیدا کرده و **تحصیل** کرده اند.

پاسخ فعالیت ها

۱. درباره علل و عوامل نابرابری توسعه انسانی در جهان گفت و گو کنید. کدام عوامل مهم ترند؟
چرا؟ عوامل داخلی چون مردم یک کشور می توانند با افزایش سواد و آگاهی و کنار گذاشتن باورهای غلط و داشتن پشتکار و وحدت پیشرفت کنند. پاسخ به نظرات دانش آموزان بستگی دارد.

۲. فکر می کنید چه ارتباطی بین پایین بودن شاخص های توسعه انسانی در بیشتر کشورهای آفریقایی و بالابودن آن در بیشتر کشورهای اروپایی و آمریکایی شمالی وجود دارد؟ استعمار عامل خارجی نابرابری جهانی است که باعث شده کشورهای آفریقایی که سالیان طولانی مستعمره کشورهای اروپایی باشند نتوانند رشد اقتصادی مطلوبی داشته باشند.

۳. نمودار الف و شکل ب را توضیح دهید.

نمودار الف: روند افزایش شاخص توسعه انسانی در ایران همواره در حال صعود بوده است (به ویژه عامل فراگیر آموزش و پرورش و باسوادی و ارتقای بهداشت در آن نقش داشته است).

نقشه ب: نشان می دهد که ایران از نظر شاخص توسعه انسانی، مانند ترکیه، جمهوری آذربایجان و ارمنستان شاخص توسعه انسانی بالایی دارد. شاخص بقیه همسایگان ایران در این زمینه، متوسط یا پایین است.

۴. **گفت و گو کنید: به نظر شما کشور هایی که اقتصاد و درآمد آن ها برپایه فروش مواد اولیه و خام مانند نفت است، در حال و آینده با چه مشکلاتی روبه رو می شوند؟** کشورهایی که اقتصاد آن ها مبتنی بر فروش نفت است با نوسانات در بازارهای جهانی و کاهش قیمت نفت یا رقابت کشورها و مسائل سیاسی، تحریم ها و غیره برای تأمین درآمد کشور خود دچار مشکل میشوند و کاهش قیمت نفت بر زندگی مردم تأثیر گذار است.

چه تغییراتی باید در اقتصاد خود ایجاد کنند؟ باید سعی کنند تا از اقتصاد متکی به نفت و تک محصولی خارج شوند و تولیدات غیرنفتی (فروش مواد حاصل از نفت خام و محصولات پتروشیمی) را جایگزین و مبنای درآمد و اقتصاد قرار دهند و به اقتصاد مبتنی بر صادرات کالا روی بیاورند.

۵. **سواد و آموزش نقش مهمی در پیشرفت یک کشور دارد. فهرستی از مشکلاتی را که مردم یک کشور در اثر پایین بودن سطح سواد و محروم بودن از آموزش با آن مواجه می شوند.**

مشکلات اقتصادی: فقر، بیکاری، ناتوانی در تولید، کمبود کالاهای مورد نیاز در جامعه و...

مشکلات سیاسی: وابستگی به کشورهای قدرتمند، دخالت و نفوذ کشورهای قدرتمند در امور داخلی ایشان، ناآگاهی از اوضاع جهان و تأثیر آن بر کشور، بی کفایتی مدیران کشور و...

مشکلات بهداشتی: کمبود پزشک و امکانات درمانی، عدم رعایت بهداشت، شیوع بیماری های مختلف، پایین بودن متوسط طول عمر و ...

مشکلات فرهنگی: ناآگاهی از قوانین و عدم رعایت قانون، بالا رفتن میزان جرم در جامعه، عدم رعایت حقوق دیگران، بالا رفتن میزان آسیب های اجتماعی مثل اعتیاد و ...

نمونه سؤال

در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید.

۱. آمار و ارقام مربوط به وضعیت و رشد اقتصادی کشورها، در طی زمان **ثابت** نیست.
۲. یکی از معیارهای سنجش وضع آموزش کشورها، تعداد **معلم به ازای دانش آموز** است.
۳. در آمد و رفاه جنبه **اقتصادی** دارد و به معنای سطح **مطلوب** زندگی و رفاه اجتماعی است.
۴. یکی از عوامل مهم در سنجش نابرابری کشورها با یکدیگر، **عامل اقتصادی** است.
۵. میزان طول عمر در یک جامعه نشان دهنده وضعیت **سلامت و بهداشت** در آن جامعه است.

درست و یا نادرست بودن عبارات های زیر را مشخص کنید.

۶. میزان امید به زندگی در یک جامعه، نشان دهنده سواد و آموزش در آن جامعه است. **نادرست**
۷. در کشورهای آمریکای شمالی و اروپای غربی مردم رفاه و سطح زندگی بالایی دارند. **درست**
۸. از نظر شاخص توسعه انسانی کشورها به سه گروه تقسیم شده اند. **نادرست**
۹. در برخی کشورهای فقیر جهان امکانات آموزشی بسیار کم است. **درست**
۱۰. امروزه ثروت و درآمد جهان در همه کشورها پراکنده است. **نادرست**

به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۱. در نیمه دوم قرن بیستم کشورهای جنوب شرق آسیا چگونه رشد اقتصادی داشته اند؟ با توسعه صنایع و صدور کالا به سایر نواحی جهان.

۱۲. نابرابری جهانی به چه معناست؟ یعنی از نظر ثروت و درآمد، کیفیت زندگی و دسترسی به مسکن مناسب، آموزش، بهداشت، اشتغال، گذران اوقات فراغت، و نظایر آن تفاوت های زیادی بین کشورها دیده می شود.

۱۳. عوامل خارجی که باعث نابرابری جهانی می شود را بیان کنید؟ چپاول و غارت کشورهای قدرتمند و استفاده از منابع آن ها به سود خود و جلوگیری از پیشرفت کشورها، اشغال نظامی کشورها یا دخالت در امور داخلی آن ها به شیوه های مختلف و جلوگیری از استقلال سیاسی و اقتصادی آن ها.

۱۴. عوامل داخلی نابرابری جهانی کدامند؟ وابستگی حکومت ها به بیگانگان، استبداد، وجود برخی فرهنگ ها و عادت های غلط مانند تنبلی یا کم اهمیت انگاشتن کار و تلاش، نبود مدیریت صحیح و غفلت از استعدادها و ظرفیت های داخلی هر کشور و نبودن وحدت و مشارکت بین مردم.

۱۵. شاخص توسعه انسانی با چه عواملی تعریف می شود؟ سه عامل: اقتصادی، بهداشتی و فرهنگی.

۱۶. میزان درآمد و رفاه در شاخص توسعه انسانی به چه معناست؟ این عامل جنبه اقتصادی دارد و به معنای سطح مطلوب زندگی و رفاه اجتماعی است. بدین معنی که اعضای یک جامعه به چه میزان از درآمد کافی و شغل مناسب و قدرت خرید برخوردارند و به کالاها و خدمات مورد نیاز چون مسکن، پوشاک، غذا، آموزش، تفریح و فراغت و وسایل زندگی مناسب دسترسی دارند.

۱۷. چه عواملی باعث افزایش طول عمر در بین مردم یک کشور می شود؟ زندگی در محیطی پاک و بدون آلودگی، دسترسی به غذای کافی و آب سالم و در صورت بیماری یا روبه رو شدن با حوادث، از امکانات درمانی و مراقبت های پزشکی پیشرفته برخوردار باشند.

۱۸. امید به زندگی و متوسط طول عمر به چه معناست؟ یعنی تعداد سال هایی که انتظار می رود کودکی که به دنیا آمده است، عمر کند و زنده بماند.

۱۹. چگونه می توان شاخص سطح سواد و آموزش را در یک کشور را بررسی کرد؟ با بررسی میزان باسوادی بزرگسالان، میانگین سال های تحصیل در یک کشور و تعداد معلم به ازای دانش آموز.

۲۰. ملاک های شاخص توسعه انسانی را بیان کنید؟ در آمد و رفاه؛ امید به زندگی یا متوسط طول عمر؛ سواد و آموزش.

گزینه صحیح را انتخاب کنید.

۲۱. تصویر مقابل نشان دهنده کدام یک از شاخص های توسعه انسانی می باشد؟

الف) در آمد و رفاه   ب) امید به زندگی   ج) سواد و آموزش   د) متوسط طول عمر

۲۲. تصویر مقابل نشان دهنده کدام یک از شاخص های توسعه انسانی می باشد؟

الف) در آمد و رفاه   ب) امید به زندگی   ج) سواد و آموزش   د) متوسط طول عمر

۲۳. کدام گزینه جزء سه عاملی که شاخص توسعه انسانی با آن تعریف می شود نیست؟

الف) بهداشتی   ب) اقتصادی   ج) فرهنگی   د) اجتماعی

۲۴. کدام یک از عوامل زیر از علل خارجی نابرابری جهانی است؟

الف) حکومت ستمگر (ب) **اشغال نظامی** (ج) فرهنگ و باور غلط (د) نبود وحدت

۲۵. کدام شاخص توسعه انسانی جنبه اقتصادی دارد؟

الف) **درآمد و رفاه** (ب) امید به زندگی (ج) سواد و آموزش (د) متوسط طول عمر

۲۶. کدام گزینه به دلیل بحران سیاسی یا جنگ رشد اقتصادی مطلوبی نداشتند؟

الف) افغانستان و ترکیه (ب) **سوریه و عراق** (ج) پاکستان و ترکیه (د) پاکستان و عراق

۲۸. کدام یک از موارد زیر، جزء ملاک های توسعه انسانی نیست؟

الف) امید به زندگی (ب) سواد و آموزش (ج) **آزادی و هویت** (د) درآمد و رفاه

به فعالیت مهارتی و نگرشی زیر پاسخ دهید.

الف) شما برای بالا بردن درآمد و رفاه در زندگی فردی و اجتماعی چه راهکارهایی پیشنهاد می کنید؟

ب) برای هر کدام از موارد زیر، یک راه حل، جهت بهتر شدن اوضاع ارائه کنید.

۱. افزایش درآمدهای غیرنفتی کشور: ۲. افزایش سطح سواد و آموزش در کشور:

ممکن از ناممکن پرسید خانه ات کجاست؟ پاسخ داد در رویاهای یک ناتوان.

مانا باشید. پروانه قلی پور